

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/90/2015
Identifikačné číslo spisu:	8112011767
Dátum vydania rozhodnutia:	06.12.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Paluda
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8112011767.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. Františka Moznera na neverejnom zasadnutí konanom dňa 6. decembra 2017 v Bratislave v trestnej veci obvineného E. X. a spol. pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 1, ods. 3 písm. b) Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák., o dovolaní obvineného E. X. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo dňa 2. októbra 2014, sp. zn. 7To/2/2014, a rozsudku Okresného súdu Prešov z 2. decembra 2013, sp. zn. 3T/90/2012, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného E. X. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Prešov z 2. decembra 2013, sp. zn. 3T/90/2012, bol obvinený E. X. uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 1, ods. 3 písm. b) Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák., na tom skutkovom základe, že

dňa 5. februára 2012 asi o 14.30 hodine v Košiciach v obchodnom centre Optima na Moldavskej ceste 32 predal E. X. Y. W. (agent v trestnej veci) bankovku s nominálnou hodnotou 100,00 eur, číslo XXXXXXXXXXXX séria D., ako vzorku falošnej bankovky za sumu 40,00 eur, ktorú mu zabezpečil z neznámeho zdroja Y. P. a ktorá bola podľa odborného posudku Národnej banky Slovenska a aj znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru číslo PPZ-KEU-BA-EXP-2012/1701 falzifikátom; následne Y. P. zabezpečil, z neznámeho zdroja, po predchádzajúcej dohode s E. X. bankovky v počte 60 kusov s nominálnou hodnotou 500,00 eur rôznych čísel série X, ktoré dňa 29. marca 2012 asi o 15.20 hodine v Prešove v obchodnom centre Max na Vihorlatskej ulici číslo 2/A predal spolu s E. X. Y. W. (agent v trestnej veci) za sumu 12 000,00 eur; bankovky s celkovou nominálnou hodnotou 30 000,00 eur boli podľa odborného posudku Národnej banky Slovenska a aj znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru číslo PPZ-KEU-BA-EXP-2012/5926 falzifikátmi; peňažné prostriedky v sume 12 000,00 eur si Y. P. a E. X. rozdelili.

Prvostupňový súd obvinenému uložil podľa § 270 ods. 3 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák. za prevahy priťažujúcej okolnosti uvedenej v § 37 písm. m) Tr. zák., za nezistenia poľahčujúcich okolností uvedených v § 36 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 12 (dvanásť) rokov.

Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. súd obvineného pre výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon testu odňatia slobody s maximálnym stupňom strázenia.

Podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. súd obvinenému uložil ochranný dohľad v trvaní 3 (tri) roky.

Krajský súd v Prešove rozhodujúc o odvolaní obvinených E. X. a Y. P. proti uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa uznesením zo dňa 2. októbra 2014, sp. zn. 7To/2/2014, podľa § 319 Tr. por. odvolania obvinených E. X. a Y. P. ako nedôvodné zamietol.

Proti citovanému uzneseniu Krajského súdu v Prešove, ako aj rozsudku Okresného súdu Prešov podal obvinený E. X. prostredníctvom obhajcu dňa 11. decembra 2014 dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por. (bez bližšieho určenia, ktoré námietky by mali napĺňať ktorý dovolací dôvod), ktoré doplnil podaním z 10. marca 2015.

V podanom dovolaní, ako aj v jeho následnom doplnení uviedol, že dôkazy, o ktoré konajúce súdy opreli svoje rozhodnutia, boli získané nezákonným spôsobom. Celé prípravné konanie bolo sprevádzané závažnými pochybeniami zo strany orgánov činných v trestnom konaní, pričom predmetné pochybenia konajúce súdy svojimi rozhodnutiami zlegalizovali.

Pre splnenie požiadavky práva na spravodlivý proces sú dané zákonné hranice pre použitie agenta v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Použitie agenta judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva umožňuje, avšak zároveň musia byť splnené určité záruky, ktoré sú limitované zákazom iniciatívneho navádzania na spáchanie trestného činu. V zmysle § 117 ods. 2 Tr. por. konanie agenta musí byť v súlade s účelom tohto zákona a musí byť úmerné protiprávnosti konania, na ktorého odhaľovaní, zisťovaní alebo usvedčovaní sa zúčastňuje. Verejný záujem nemôže odôvodniť použitie dôkazov získaných policajnou provokáciou. Obvinený poukázal na to, že v jeho trestnej veci nešlo o skrytú reakciu polície, ale bezpochybné o policajnú provokáciu, pre ktorú je špecifické zámerné, aktívne podnecovanie alebo navádzanie, či iné iniciovanie spáchania trestnej činnosti u druhej osoby. V zmysle relevantných ustanovení Trestného poriadku agent môže byť použitý v konaní pred začatím trestného stíhania, a to za predpokladu, že z doposiaľ nadobudnutých poznatkov vyplýva spáchanie trestného činu, prípadne úmysel spáchať trestný čin.

Námietka obhajoby o iniciatívnom navádzaní zo strany orgánov činných v trestnom konaní mala byť podľa konajúcich súdov bezpečne vyvrátená výpoveďou svedka H. Q., z ktorej má vyplývať, že obvinený ho mal osloviť, či nepozná niekoho, kto by mal záujem o falošné bankovky a pervitín. Na základe toho oslovil H. Q. jedného policajta, ktorému povedal o údajnej ponuke obvineného. Súd sa však pred vydaním príkazov vôbec nevysporiadal s najpodstatnejšou skutočnosťou, či bola výpoveď H. Q., na podklade ktorej bol použitý agent, pravdivá. Najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 2 Toš 5/2008 dospel k záveru, že ak neboli splnené zákonné podmienky, z dôvodu absencie získaných poznatkov o úmysle obžalovaného spáchať trestnú činnosť aj bez použitia agenta, dostáva sa konanie svedka - agenta do rozporu s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, s Listinou základných práv a slobôd a Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). V prejednávanej veci mal skutok umelo vytvorený dej. Skutok vznikol na základe činnosti orgánov činných v trestnom konaní, ktoré výlučne na základe výpovede jedného svedka, bez ďalšieho preverenia a verifikovania jeho tvrdení, podali na súd návrh na vydanie príkazu na použitie agenta a následne pomocou neho vytvorili skutkový dej, ktorý sa stal podkladom pre trestné stíhanie obvineného.

Obvinený poukázal na absenciu odôvodnenia príkazu na použitie agenta a príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, pričom odkázal na ustálenú judikatúru a § 114 ods. 7, § 115 ods. 7

Tr. por. Samotná skutočnosť, že príkaz na použitie agenta vydáva sudca pre prípravné konanie, nezbavuje súd povinnosti hodnotiť tento dôkaz ako každý iný v tom smere, či bol vykonaný zákonným spôsobom. Takýto zásah štátu do skutkového deja, resp. taký podiel na konaní osoby, ktorého dôsledkom je trestná kvalifikácia jeho konania, je neprípustný a takýto postup orgánov činných v trestnom konaní je nutné považovať za extra legem. Dôkazy zadovážené takýmto postupom sú od začiatku nezákonné a v trestnom konaní nepoužiteľné pre ich nezákonnosť. Námetku obhajoby týkajúcu sa zákonnosti vydaných príkazov na použitie agenta, vyhotovenie obrazovo-zvukových záznamov, resp. súhlasov na použitie informačno-technických prostriedkov konajúce súdy vyriešili s ohľadom na princípy právneho štátu absurdným spôsobom, a to ich legalizáciou, pričom krajský súd vyslovil, že nie je jeho právomocou zaoberať sa zákonnosťou uvedených rozhodnutí. V tejto súvislosti obvinený poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 274/05, v ktorom ústavný súd zvýraznil nutnosť odôvodnenia príkazu, ktorú vyvodil z charakteru tohto zásahu do základného práva, pri ktorom nemajú dotknuté osoby možnosť podať opravný prostriedok a tiež sa o tomto zásahu dozvedia až po jeho realizácii. Preskúmateľnosť vydania príkazu podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyžaduje relevantnú argumentáciu o tom, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom stanovené podmienky na zásah do práva na súkromie. Bez takéhoto odôvodnenia (opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti), je príkaz spravidla nepreskúmateľný.

Nielen z judikatúry ústavného súdu, ale i Európskeho súdu pre ľudské práva a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je možné dospieť k záveru, že základnou podmienkou oprávnenosti zásahu do súkromia je preskúmateľnosť rozhodnutia o takomto zásahu. Úlohou súdu pri preskúmaní rozhodnutia by pritom malo byť zistenie, či takéto rozhodnutie bolo legálne, legitímne a proporcionálne. Až po kladnom vyhodnotení príkazov na použitie agenta, na vyhotovenie obrazovo-zvukových záznamov, resp. súhlasov na použitie informačno-technických prostriedkov a celkovo v zmysle všetkých troch vyššie uvedených zásad je možné zaoberať sa otázkou použiteľnosti a zákonnosti takto získaných dôkazov.

Z výpovede svedka H. Q. a z vykonaného dokazovania je zrejmé, že predmetné príkazy boli vydané na základe ničím nepreukázaného tvrdenia jedného svedka, pričom tento svedok bol navyše v rozhodnom období, v ktorom ho mal obvinený osloviť, užívateľom drog. Svedok H. Q. navyše vo svojej výpovedi tvrdil, že aj agent si na stretnutiach aplikoval drogu. Napriek uvedeným skutočnostiam krajský súd konštatoval, že dôkazy získané z dôkazných prostriedkov získaných na základe týchto príkazov možno považovať za zákonné a v plnom rozsahu spôsobilé plniť funkciu dôkazu v konaní pred súdom. Je zrejmé, že súdy pri hodnotení dôkazov nepostupovali v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., dôkazy nehodnotili vo vzájomných súvislostiach a prihliadali na dôkazy získané nezákonným spôsobom.

Obvinený tiež uviedol, že nemal možnosť oboznámiť sa s celým rozsahom realizovaných odpočúvaní, pričom predloženie selektívne vybraných záznamov do spisu podľa neho dokazuje, že ide o „zmanipulovaný“ dôkaz nepoužiteľný pre súdne konanie, keďže nejde o celistvý dôkaz. Poukázal pritom na § 115 ods. 6 Tr. por. s tým, že záznam telekomunikačných činností, ktorý sa má použiť ako dôkaz, musí obsahovať kompaktný celok, bez ohľadu na obsah jednotlivých telefonických rozhovorov. Novelou Trestného poriadku, účinnou od 1. septembra 2011, bol rozsah prepisu záznamu telekomunikačnej prevádzky zúžený na časti relevantné pre trestné konanie, avšak úplnosť záznamu je základnou podmienkou jeho vykonania na hlavnom pojednávaní ako dôkazu a tiež jeho hodnotenia ako dôkazu, a to jednak s ohľadom na práva obhajoby, ako i možnosť súdu skontrolovať objektivnosť a zákonnosť vykonaného prepisu v záujme naplnenia požiadavky spravodlivého súdneho konania v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V súvislosti so zákazom policajnej provokácie obvinený uviedol, že ide o zákaz absolútny, podobne ako zákaz dôkazov získaných prostredníctvom mučenia a v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) bol prvýkrát vyslovený vo veci Teixeira de Castro proti Portugalsku v roku 1998. ESLP v súvislosti s policajnou provokáciou vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že vyprovokovanie trestného činu robí trestné konanie nespravodlivým, a to od samého začiatku (ab initio) a súčasne dôkazy získané prostredníctvom policajnej provokácie nesmú byť v trestnom konaní použité. Je neprípustné, aby policajné orgány alebo orgány štátu navádzali iného na spáchanie trestnej činnosti,

posilňovali jeho vôľu spáchať trestný čin alebo mu akýmkoľvek spôsobom pomáhali. Policajné orgány sa nesmú na trestnej činnosti aktívne podieľať v zmysle jeho iniciovania, podnecovania či rozvíjania. Takéto jednanie nesmie predstavovať určujúci či podstatný prvok trestného činu. Navádzanie agenta v predmetnej trestnej veci spočívalo v tom, že to bol práve agent, ktorý vyslovil ako prvý požiadavku na kúpu 30 000 eur, pričom niekoľko minút po vyslovení tohto návrhu agent navrhol kúpu až 50 000 eur. Dôkazy, na základe ktorých bola vyslovená jeho vina vykazujú podľa obvineného tak závažné procesné pochybenia, ktoré ich robia absolútne neúčinnými.

Následne obvinený podrobne opísal inštitút agenta provokatéra, s poukazom na judikatúru EŠLP, najmä na rozsudok EŠLP vo veci Bannikova proti Rusku. Podľa názoru obvineného v jeho trestnej veci nedošlo k dodržaniu substantívnej povinnosti (povinnosti vyvarovať sa provokácii trestnej činnosti), keďže dôvodom, pre ktorý bola v jeho prípade nariadená celá tajná operácia, bola výpoveď svedka H. Q., z ktorej malo vyplývať, že obvinený ho údajne mal osloviť, či nepozná niekoho, kto by mal záujem o falošné bankovky a pervitín, a na základe tohto oslovil H. Q. policajta, ktorému povedal o údajnej ponuke obvineného. Opätovne poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Toš 5/2008 a na skutočnosť, že súd sa pred vydaním príkazov nevysporiadal s pravdivosťou výpovede H. Q..

Opätovne tiež poukázal na skutočnosť, že v predmetnej veci bola policajná provokácia vyvolaná zo strany agenta, čo podčiarkuje aj fakt, že napriek tomu, že agent bol inštruovaný vyšetrovateľom, presiahol jeho inštrukcie a požadoval bankovky v hodnote desaťnásobku inštruovanej sumy. Už v čase, keď obvinený predal agentovi bankovku s nominálnou hodnotou 100 eur, ako vzorku falošnej bankovky, toto postačovalo na naplnenie skutkovej podstaty trestného činu podľa § 270 ods. 1 Tr. zák., avšak v predmetnej veci polícia vytvorila podmienky na to, aby bol trestný čin kvalifikovaný podľa § 270 ods. 3 písm. a) Tr. zák. Podľa obvineného agent v spolupráci s políciou rozhodol o výške peňažnej čiastky a tým aj o právnej kvalifikácii konania a trestnej sadzbe príslušného trestného činu.

Obvinený dal do pozornosti dovolacieho súdu tiež namietanie výsluchu agenta cez telemost, čím bolo znemožnené posúdenie jeho hodnovernosti a nepresnosti v jeho výpovediach, v dôsledku čoho podľa obvineného došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Poukázal pritom aj na porušenie zásady rovnosti zbraní, keď na jednej strane je agent považovaný za príslušníka Policajného zboru (pre potreby jeho výsluchu ako agenta) a na strane druhej, agent nie je v pozícii príslušníka Policajného zboru, ak ide o prehliadku iných priestorov v zmysle § 99 ods. 1, ods. 2 Tr. por. (ako to vyplýva z napadnutého uznesenia Krajského súdu v Prešove, str. 21 - 22).

Záverom obvinený poukázal na porušenie zásady totožnosti skutku, keď orgány činné v trestnom konaní začali trestné stíhanie pre skutok vymedzený územím Košíc v súvislosti s nákupom vecí pochádzajúcich z trestnej činnosti, čo však nezodpovedá tomu, za aký skutok bol obvinený odsúdený. Podľa názoru obvineného orgány činné v trestnom konaní začali trestné stíhanie pre úplne iný skutok a preto výsledky použitých informačno-technických prostriedkov a inštitútu agenta sú nepoužiteľné pre vyslovenie viny v predmetnom konaní.

Na základe uvedeného obvinený navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Prešove z 2. októbra 2014, sp. zn. 7To/2/2014, ako aj jemu predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Prešov z 2. decembra 2013, sp. zn. 3T/90/2012, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Prešov, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa podaním zo dňa 9. januára 2015 vyjadrila prokurátorka Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Vo svojom vyjadrení uviedla, že dôkazy získané a vykonané v prípravnom konaní, ako aj v súdnom konaní sú dôkazmi zákonnými, validnými a použiteľnými vo vzťahu k obvinenému E. X., ako aj obvinenému Y. P.. K použitiu agenta pri odhaľovaní trestnej činnosti v predmetnej trestnej veci bolo pristúpené z dôvodu existencie dôvodného podozrenia, že v čase podania návrhu na vydanie príkazu na použitie agenta sa presne neustálené osoby dopúšťajú trestnej činnosti tak,

ako je to uvedené v podnete vyšetrovateľa Policajného zboru a návrhu prokurátorky na vydanie príkazu na použitie agenta. Vôľu predať falošné bankovky a pervitín prejavil obvinený X. pred svedkom H. Q. a táto jeho vôľa je zrejماً aj z jeho správania pred agentom už počas ich prvého osobného stretnutia, ktoré zhodne so zvukovým a obrazovo-zvukovým záznamom opisuje vo výpovedi agent a aj svedok H. Q.. Polícia konala na základe informácie svedka H. Q., ktorý v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom potvrdil, že bol tou osobou, ktorá polícii poskytla informácie o páchaní trestnej činnosti obvineným a ďalšími osobami, ktoré zabezpečujú z nezisteného zdroja falošné bankovky a pervitín a majú záujem o zabezpečenie kupujúcich (odberateľov).

K zákonnosti príkazov na použitie agenta, na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, na vyhotovenie obrazovo-zvukových záznamov prokurátorka uviedla, že tieto boli vydané zákonným sudcom a spĺňajú tak formálne, ako aj obsahové náležitosti tak, ako to ustanovujú príslušné ustanovenia Trestného poriadku. Odsúdeným napadnutý príkaz sudcu pre prípravné konanie na použitie agenta a príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky (ktorý však nebol v dovolaní konkretizovaný) neboli ústavným súdom vyhlásené za nezákonné z podnetu podanej ústavnej sťažnosti odsúdeným.

Obvineným uvádzaný nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 274/05 vzťahujúci sa na konkrétnu trestnú vec nie je možné a priori použiť s konštatovaním, že v inom trestnom konaní je odôvodnenie príkazu nedostatočné. Použitie prostriedkov operatívno-pátracej činnosti a informačno-technických prostriedkov bolo, vzhľadom na latentné správanie sa páchatel'ov, používanie SIM kariet registrovaných na tretie osoby, sofistikovaný spôsob zaobchádzania s pervitínom a napokon aj na spôsob, akým mal obvinený X. záujem zabezpečiť odberateľa falošných bankoviek, v súlade so zásadou subsidiarity.

Rozsah skutku vymedzeného v uznesení o začatí trestného stíhania z 3. novembra 2011 zodpovedal zisteniam získaným operatívno-pátracou činnosťou polície. V čase začatia trestného stíhania boli vyšetrovateľovi Policajného zboru známe skutočnosti, že si obvinený z neznámeho zdroja zabezpečuje falošné bankovky v nominálnej hodnote 100 eur a tieto prechováva v meste Košice. Jednu takúto bankovku odovzdal ako vzorku aj H. Q. pri tom ako ho oslovil s požiadavkou na získanie potencionálnych kupcov na falošné bankovky a pervitín. Uvedené skutočnosti vyplývajú z výpovede svedka H. Q.. Obvinený E. X. sa pri prvom stretnutí s agentom sám vyjadroval ku kvalite falošných bankoviek, ktoré pred obchodom s agentom sám použil pri uvedení do obehu a sám obvinený na ďalšom stretnutí agentovi odovzdal vzorku falošnej bankovky totožnej nominálnej hodnoty (100 eur). Až následne, po akceptovaní kvality vzorky falošnej bankovky tejto nominálnej hodnoty ponúkli obvinení X. a P. agentovi aj bankovky vyššej nominálnej hodnoty.

Dôkazy vykonané okresným súdom v predmetnej trestnej veci považuje prokurátorka za úplné a rešpektujúce právo na spravodlivé konanie. Na základe uvedeného mala za to, že vo veci nie sú splnené dôvody dovolania, na ktoré obvinený v podanom dovolaní poukázal a z tohto dôvodu navrhla najvyššiemu súdu, aby na neverejnom zasadnutí rozhodol podľa § 382 písm. c) Tr. por., nakoľko je zrejماً, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Tr. por.), oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), za splnenia podmienok uvedených v § 373 Tr. por., v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Tr. por., veta prvá, keďže obvinený E. X. (ďalej aj „dovolateľ“) pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejماً, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávných chýb taxatívne uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a) až n) Tr. por. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok (s výnimkou dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Tr. por.) neslúži na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Z dovolacích námietok uvedených obvineným v podanom dovolaní možno pod dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. subsumovať obvineným namietané porušenie zásady totožnosti skutku (s poukazom na nález ústavného súdu z 18. marca 2015, sp. zn. IV. ÚS 98/2014), ako aj námietku týkajúcu sa nemožnosti oboznámenia sa s celým rozsahom realizovaných odpočúvaní. Zároveň je však potrebné v tejto súvislosti poukázať na § 371 ods. 4 veta prvá Tr. por., v zmysle ktorého dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a) až g) Tr. por. nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, to podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti. Preskúmaním celého spisového materiálu najvyšší súd zistil, že obvinený ani jeho obhajca porušenie zásady totožnosti skutku, ani nemožnosť oboznámiť sa s celým rozsahom realizovaných odpočúvaní počas celého predchádzajúceho konania nenamietali (počas konania tieto skutočnosti opakovane namietal iba obhajca obvineného P.). Splnenie podmienky predchádzajúcej námietky, resp. výtky v zmysle § 371 ods. 4 veta prvá Tr. por. sa posudzuje samostatne u každého obvineného a na konštatovanie jej splnenia je potrebné, aby bola v dovolacom konaní uplatnená okolnosť (v tomto prípade porušenie zásady totožnosti skutku a nemožnosť oboznámiť sa s celým rozsahom realizovaných odpočúvaní) v skoršom priebehu konania skutočne vytýkaná, t. j. aby bola táto predstretá ako výhrada, a to samotným dovolateľom, nie napríklad iba jeho spoluobvineným či prokurátorom (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 25. septembra 2017, sp. zn. 1 Tdo V 15/2016). Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé,

že predostrenými námietkami obvineného sa najvyšší súd zaoberať nemohol a preto dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. v predmetnej veci naplnený nebol. Nad rámec uvedeného je však potrebné uviesť, že pozornosti najvyššieho súdu neušla skutočnosť, že obvinenému ako aj jeho obhajcovi bol pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu predložený celý vyšetrovací spis spolu s obrazovo-zvukovými záznamami umiestnenými na externých diskoch a utajovanou prílohou k spisu, teda všetky dôkazy zabezpečené v rámci prípravného konania (vrátanie realizovaných odpočúvaní).

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď sa vydané rozhodnutie opiera o dôkazy, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Nemožno ním napadnúť spôsob hodnotenia dôkazu súdom. Nesprávne hodnotenie dôkazu možno napraviť v odvolacom konaní, nie však v konaní o dovolaní. Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti.

Obvinený v podanom dovolaní rozsiahlo namietal získanie dôkazov nezákonným spôsobom, nezákonnosť a neodôvodnenosť vydaných príkazov na použitie agenta a na vyhotovenie obrazovo-zvukových záznamov, použitie agenta provokatéra a použitie dôkazov v trestnom konaní získaných policajnou provokáciou.

V súvislosti s námietkami dovolateľa týkajúcimi sa zákonnosti príkazov a ich neodôvodnenia je potrebné

poukázať na skutočnosť, že tak v náleze ústavného súdu o 14. júna 2006, sp. zn. I. ÚS 274/05, ako aj v uznesení najvyššieho súdu z 18. septembra 2012, sp. zn. 6 To 2/2011, predložených samotným dovolaťom, je uvedené, že „vzhľadom na to, že opravný prostriedok ani voči súhlasu (na použitie informačno-technických prostriedkov podľa §4 ods.1 zákona č.166/2003 Z. z.; pozn.), ani voči príkazu (na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností; pozn.) nie je prípustný, dotknutá osoba nemá možnosť domáhať sa ochrany pred všeobecným súdom v súvislosti s faktom, že jej rozhovor bol odpočúvaný. Oprávnenosť vydania právoplatného súhlasu, či príkazu všeobecný súd nemôže preskúmať a to práve preto, že súhlas a príkaz sú právoplatnými rozhodnutiami, ktorými je súd viazaný, resp. z ktorých musí súd vychádzať. To sa vzťahuje tak na trestné konanie, ako aj na prípadné občianskoprávne konanie na ochranu osobnosti (na ochranu súkromia). Odlišná je situácia v súvislosti so skutočnosťou, že na základe súhlasu či príkazu odpočúvaný telefonický rozhovor sa môže stať dôkazným prostriedkom v trestnom konaní. Dotknutá osoba, ktorej rozhovor bol takto odpočúvaný, môže v trestnom konaní pred súdom namietat' nezákonnosť odpočúvania a z toho vyplývajúcu nepoužiteľnosť odpočúvaného rozhovoru ako dôkazu. Môže však tak urobiť len pri súčasnom splnení dvoch podmienok: trestná vec musí dospieť do štádia súdneho konania a dotknutá osoba musí byť stranou v trestnom konaní či už ako obžalovaná alebo ako poškodená. Zároveň to znamená, že ochrana zo strany trestného súdu vôbec neprichádza do úvahy v prípadoch, ktoré sa pred trestný súd vôbec nedostanú, ale ani v prípadoch takých dotknutých osôb, ktoré nie sú stranami v trestnom konaní.“ (nález ústavného súdu zo 14. júna 2006, sp. zn. I. ÚS 274/05, citovaný aj v uznesení najvyššieho súdu z 18. septembra 2012, sp. zn. 6 To 12/2011). Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že je potrebné rozlišovať na jednej strane oprávnenosť vydania právoplatného príkazu, a na strane druhej možnosť namietania nezákonnosti odpočúvania a z toho vyplývajúcu nepoužiteľnosť odpočúvaného rozhovoru ako dôkazu. S poukazom na uvedené je teda potrebné súhlasiť s konštatovaním krajského súdu, uvedenom na str. 20 napadnutého uznesenia.

Pokiaľ ide o obvineným namietané odôvodnenie napadnutých príkazov, v tejto súvislosti najvyšší súd konštatuje, že tieto boli, vzhľadom na v tom čase prebiehajúce štádium trestného konania, dostatočne odôvodnené, s uvedením konkrétnych skutočností odôvodňujúcich ich vydanie, tieto majú zákonný charakter a dôkazy nimi zabezpečené možno v plnom rozsahu využiť v trestnom konaní. Rovnako tak aj ich vykonanie v konaní pred súdom prvého stupňa bolo vykonané zákonným spôsobom (v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku) a z tohto dôvodu námietky obvineného v tomto smere nenapĺňajú dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por.

V súvislosti s obvineným namietaným použitím agenta provokatéra a policajnou provokáciou je potrebné uviesť nasledovné:

Pod policajnou provokáciou treba rozumieť zámerné, aktívne podnecovanie alebo navádzanie, či iné iniciovanie spáchania trestnej činnosti vedené snahou, aby osoba, ktorá by inak protiprávne nekonala, spáchala trestný čin. Skrytou aktivitou polície je činnosť zameraná na zistenie skutočností dôležitých pre trestné konanie, odhalenie páchatel'a trestného činu, zabezpečenie dôkazov o jeho trestno-právne postihnuteľnom konaní, zabránenie mu v jeho pokračovaní a na minimalizáciu spôsobených škôd. Kľúčovú odlišnosť skrytej aktivity polície od policajnej provokácie charakterizuje skutočnosť, že polícia neinicuje, t. j. neovplyvňuje u osoby vôľu spáchať trestný čin, ale takýmto zámerom vytvára u nej podmienky na dokonanie trestného činu, ktoré však nesmú byť výnimočné, ale objektívne možné, v danej situácii obvyklé a musia nastať až s časovým odstupom potom, čo sa páchatel' rozhodol spáchať trestný čin a preukázateľne urobil kroky k jeho spáchaniu (rozsudok najvyššieho súdu z 18. októbra 2012, sp. zn. 5 To 6/2012, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 52, ročník 2014).

Za kľúčovú odlišnosť skrytej aktivity polície od policajnej provokácie sa považuje skutočnosť, že polícia neinicuje, t. j. nevytvára u kontaktovanej osoby vôľu spáchať trestný čin, ale vytvára pre spáchanie trestného činu vhodné podmienky. Tieto podmienky však nesmú byť mimoriadne, ale objektívne možné, v danej situácii obvyklé a musia nastať až s časovým odstupom potom, čo páchatel' si osvojil úmysel spáchať trestný čin a preukázateľne spravil kroky k jeho spáchaniu (uznesenie najvyššieho súdu z 4.

apríla 2012, sp. zn. 5 To 9/2011).

Policajnou provokácia je situácia, keď agent ako člen bezpečnostných zložiek alebo osoba jednajúca na základe ich pokynov, sa neobmedzí na čisto pasívne vyšetrovanie trestnej činnosti, ale za účelom obstarania dôkazov potrebných k zahájeniu trestného stíhania vyvinie taký vplyv, že dotyčnú osobu podnieti k spáchaniu trestného činu, ku ktorému by inak nebolo došlo (rozhodnutie ESLP vo veci Ramanauskas vs. Litva zo dňa 5. februára 2008, č. 74420/01)

Podľa § 117 ods. 2 Trestného poriadku konanie agenta musí byť v súlade s účelom tohto zákona a musí byť úmerné protiprávnosti konania, na odhaľovaní, zisťovaní alebo usvedčovaní ktorého sa zúčastňuje. Agent nesmie iniciatívne navádzať na spáchanie trestného činu; to neplatí, ak ide o korupciu verejného činiteľa alebo zahraničného verejného činiteľa a zistené skutočnosti nasvedčujú, že páchatel by spáchal taký trestný čin aj vtedy, ak by príkaz na použitie agenta nebol vydaný.

Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že na splnenie účelu použitia agenta v zmysle § 117 ods. 1 Tr. por. je nevyhnutné, aby tento konal v súlade s účelom Trestného poriadku, úmerne protiprávnosti konania, pričom nesmie ísť o agenta - provokatéra. Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že k použitiu agenta došlo až po tom, čo orgány činné v trestnom konaní disponovali informáciami (od svedka H. Q.) súvisiacimi s osobou obvineného, ktorý mal zháňať „odberateľa“ falšovaných bankoviek. Dovolací súd má za to, že v posudzovanom prípade orgány činné v trestnom konaní za účelom odhalenia páchatel'a trestnej činnosti a zabezpečenia dôkazov o jeho trestnoprávne postihnuteľnom správaní len vytvorili podmienky, ktoré boli v danom prípade obvyklé, pričom tieto nastali až po tom, čo si obvinený preukázateľne osvojil úmysel trestný čin spáchať (keďže v zmysle výpovede svedka H. Q. to bol práve obvinený X., ktorý svedka oslovil so žiadosťou o nájdenie osoby ochotnej kúpiť falšované bankovky). Skutočnosť, že agent prejavuje záujem o kúpu falšovaných peňazí, že sa s obvineným viackrát stretne, pýta určité množstvo falšovaných peňazí a zisťuje ich predajnú cenu, nie je navádzaním na spáchanie trestnej činnosti, ani nezákonnou a aktívnou provokáciou (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 9. septembra 2015, sp. zn. 3 Tdo 30/2015). V posudzovanom prípade teda bez akýchkoľvek pochybností išlo o tzv. skrytú reakciu polície.

Ani z výpovede agenta Y. W. či z prepisov nahrávok jednotlivých stretnutí nevyplývajú žiadne náznaky policajnej provokácie - agent na obvineného nenalieval, aby mu predal väčšie množstvo falošných peňazí, než na akom sa dohodli (naopak, z výsluchu agenta ako aj z prepisov zvukových záznamov vyplýva, že to bol obvinený X., kto reagoval agresívne a nátlakovo po agentovom oznámení, že tento je schopný kúpiť iba časť dohodnutých falošných bankoviek), ani na obvineného nerobil nátlak, napr. vyhrážkami, že ak obvinený falošné peniaze rýchlo „nedodá“, zaobstará si ich u inej osoby (porovnaj rozhodnutie ESLP vo veci Vladut a Pop vs. Rumunsko zo 16. júla 2015, č. 43490/07 a č. 44304/07).

V súvislosti s námietkami obvineného týkajúcimi sa nepovolenej prehliadky motorového vozidla počas odovzdávania falošných bankoviek je potrebné uviesť, že agent vstúpil do obvinenými označeného motorového vozidla až po tom, ako bol k tomu obvinenými vyzvaný. Ak by sme pripustili výklad, že agent počas svojej činnosti nemôže vstupovať do nebytových priestorov a obydľí, inštitút použitia agenta by v podstate stratil zmysel, keďže väčšina trestnej činnosti, na odhalenie, zisťovanie a usvedčovanie páchatel'ov ktorej sa agent využíva, sa odohráva „v interiéri“ (v rôznych nebytových priestoroch, kanceláriách, skladoch, ale aj obydliach páchatel'ov) a skôr výnimočne ide o páchanie trestnej činnosti „na verejnosti“. Takýto výklad by bol tiež v rozpore s § 117 ods. 6 prvá veta Tr. por., v zmysle ktorého ak ide o vec, ktorá nestrpí odklad, môže prokurátor, ak použitie agenta nie je spojené so vstupom do obydľia iného, príkaz uvedený v odseku 5 vydať pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní predbežne aj ústne. Z citovaného ustanovenia je zrejмый zámer zákonodarcu použiť agenta aj v obydľí páchatel'a, prípadne inej osoby, na základe príkazu sudcu pre prípravné konanie, z čoho argumentom a maiori ad minus (od väčšieho k menšiemu) možno vyvodit' aj možnosť vstupu agenta do nebytového a iného priestoru (nakoľko obydlie je v zmysle čl. 21 ústavy nedotknuteľné a je mu teda poskytovaná väčšia ochrana ako iným priestorom).

S poukazom na uvedené je zrejmé, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. v predmetnej veci naplnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd oprávnený skúmať iba to, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú dve alternatívy a síce, že skutok mal byť právne posúdený ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného konštatovania zákonnosti vydaných príkazov, ako aj použitia agenta je zrejmé, že skutok uvedený v rozsudku súdu prvého stupňa bol vo vzťahu k obvinenému X. správne právne kvalifikovaný. Keďže obvinený v podanom dovolaní ani v jeho doplnení neuviedol žiadne námietky vzťahujúce sa k tomuto dovolaciemu dôvodu, dovolaciemu súdu neostalo iné, než konštatovať, že ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. naplnený nebol.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nie sú splnené dôvody dovolania predpokladané ustanoveniami § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por., preto dovolanie obvineného E. X. podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.